

Beleid en protocol opwarmen en afkoelen

Elektrische deken, kruiken, hotpack, pittenzak, coldpack

In dit document zitten hyperlinks naar:	Dit document heeft raakvlakken met:
Calamiteitenklapper	
Formulier verklaring eigen risico	
Beleid VOBO	
Eigen Risicoverklaring	

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

Inhoudsopgave

1. INLEIDING.....	3
2. UITGANGSPUNTEN	3
2.1 Algemeen	3
2.2 Cliënten met een gevoelsstoornis.....	4
3. WATERTEMPERATUUR DOUCHE EN (VOETEN)BAD	4
3.1 Uitvoering.....	4
4. HULPMIDDELEN BIJ OPWARMEN VAN LICHAAMSEDELEN	4
4.1 Doel	4
4.2 Hulpmiddelen	4
4.3 Gebruik.....	5
4.4 Aandachtspunten en complicaties	6
5. HULPMIDDELEN BIJ HET KOELEN VAN LICHAAMSEDELEN	7
5.1 Doel	7
5.2 Hulpmiddelen	7
5.3 Gebruik.....	7
5.4 Aandachtspunten en complicaties	7
6. EERSTE HULP BIJ VERBRANDING OF BEVRIEZING.....	7
6.1 Verbranding.....	7
6.2 Bevriezing	7
7. IN GEVAL VAN EEN INCIDENT	8
8. BIJLAGE	8

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

1. INLEIDING

Uit recente cijfers blijkt dat jaarlijks 92.000 mensen bij de huisarts komen met een brandwond, nog eens 4500 mensen op de spoedeisende hulp terecht komen en circa 1000 mensen wordt opgenomen met ernstige brandwonden in één van de drie Nederlandse brandwondencentra. ¹

Bijna 40% van deze ongevallen worden veroorzaakt door een hete vloeistof. Uit onderzoek is gebleken dat de laatste jaren een significante toename is van ernstige brandwonden door verkeerd gebruik van hulpmiddelen. Zo zijn ernstige incidenten als gevolg van bijvoorbeeld kruikegebruik in de afgelopen 5 jaar verdubbeld. ²

Een brandwond ontstaat door beschadiging van een of meer huidlagen als gevolg van hete vloeistoffen, een vuur of steekvlam, chemische middelen, elektrocutie of bevriezing (koude brandwond)

ADL-assistenten assisteren cliënten bij douchen en baden maar ook bij het klaarmaken en aanreiken van een voetbad, kruike of coldpack. De assistentie wordt gegeven op vraag en aanwijzing van de cliënt. Hierbij ontstaat een risico op (ernstige) verbranding. Hoewel een defect aan een hulpmiddel tijdens gebruik niet altijd valt te voorkomen is het zowel voor de client als medewerker heel akelig als er letsel ontstaat. Bij gebruik van een bad is daarnaast ook een risico op verdrinking.

Dit protocol voorziet in duidelijke basisafspraken aangaande watertemperaturen en hulpmiddelen die gebruikt worden als warmtebron of om te koelen teneinde ernstig letsel en daarbij behorend leed te voorkomen voor zowel de client als ADL-assistent.

Brandwonden ontstaan door vuur of chemische middelen zijn hier niet in opgenomen.

2. UITGANGSPUNTEN

2.1 Algemeen

- Voor de uitvoering wordt uitgegaan van algemeen geldende en landelijke richtlijnen ontwikkeld vóór en dóór professionals zoals de brandwondenstichting, de Vilans protocollen, en Arjo Huntleigh.
- De basisafspraken garanderen een veilige en werkbare situatie voor cliënten en ADL-assistenten;
- De watertemperatuur sluit aan op een specifieke vraag en wens van de cliënt conform landelijke richtlijnen; (zie punt uitvoering)
- Hulpmiddelen die bij de assistentie gebruikt worden staan vermeld in de CGM/ADL-plan;
- Gevoelstoornissen bij een client vragen om extra aandacht.
- Met warm water wordt bedoeld elke temperatuur tot 40 graden. Heet water betreft alle temperaturen hoger dan 40 graden.

2.2 Veilig en gezond werken

- Een absolute voorkeur heeft indien mogelijk het gebruik van elektrische oplossingen boven gebruik hulpmiddelen met heet water
- Gebruik van hulpmiddelen mag nooit tot schade leiden van client en of medewerker;

¹ Informatie www.brandwondenstichting.nl/ 2023

² Idem

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

- Bij gebruik van hulpmiddelen met heet water dient client altijd voor een zelfgekozen risico te tekenen;
- Arborichtlijnen altijd van toepassing zijn ten aanzien van verbrandingsrisico beperking medewerkers.
-

2.3 Cliënten met een gevoelsstoornis

Cliënten met een verminderde/ slechte/ of geen sensibilliteit (gevoel) lopen een groter risico op verbranding bij gebruik van heet water.

Bij cliënten met een gevoelsstoornis is het noodzakelijk om aanvullende afspraken in het CGM te maken namelijk:

- In het geval van gevoelsstoornissen is het dringende advies om alleen elektrische hulpmiddelen te gebruiken.
- Wanneer een client in bad gaat wordt de watertemperatuur nog een tweede maal met een badthermometer gecontroleerd.
- De bovengrens van de watertemperatuur is maximaal 40° Celsius
- Het bad wordt niet bijgevuuld met heet water omdat dit kan leiden tot (mogelijke) risico's op verbranding

3. WATERTEMPERATUUR DOUCHE EN (VOETEN)BAD

3.1 Uitvoering

- De watertemperatuur wordt aangepast aan de wens van de cliënt als de ADL-assistent zelf niet in contact komt met het water;
- Het water waar de ADL-assistent in werkt mag niet hoger zijn dan 40° C
- De temperatuur van het (bad)water wordt altijd gemeten met een thermometer.
- Als de temperatuur behaaglijk voelt, controleert de cliënt de temperatuur;
- Voordat de cliënt het (voeten)bad gaat gebruiken, controleert de ADL-assistent de watertemperatuur met thermometer.
- De bovengrens van de watertemperatuur is maximaal 40° Celsius.
Het water dat uit de warmwatervoorziening toestroomt naar het ligbad wordt door een thermostaatkraan gereguleerd en is afgesteld op maximaal 40°C. Deze maximumtemperatuur wordt geadviseerd door de Inspectie voor de gezondheidszorg en door de Leverancier van het ligbad (ArjoHuntleigh). Ook de brandwondencentra hanteren deze richtlijn.
- Het (voeten) badwater wordt niet bijgevuuld met heet water.
- Bij gebruik van een bad blijft de ADL-assistentie in de badkamer of in een direct bij de badkamer aansluitende ruimte.
- Bij gebruik van een bad zijn in de badkamer alarmeringsmogelijkheden beschikbaar.

4. HULPMIDDELEN BIJ OPWARMEN VAN LICHAAMSDLEN

4.1 Doel

Verwarmen d.m.v. een kruik of hotpack doe je in het algemeen bij spierklachten, rugklachten en krampen of gewoon om lichaamsdelen te verwarmen.

4.2 Hulpmiddelen

De voorkeur gaat uit naar het gebruik van een elektronisch hulpmiddel omdat de risico's op letsel hierbij aanzienlijk kleiner zijn. Met hulpmiddelen die als zodanig worden herkend en wordt bedoeld alle hulpmiddelen die als zodanig herkend worden qua vorm en gangbaar zijn. (B.v. geen kruik in de vorm van een rookworst of een handdoek opwarmen in de magnetron).

- Elektrische kruik/deken

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

- Warmwaterkruiken:
 1. Heetwaterkruik met schroefdop
 2. Warmwaterzak van rubber of siliconenmateriaal
- Pittenzak
 1. Kersenpitten
 2. Tarwepitten
 3. Koolzaadpitten
- Hotpack

4.3 Gebruik

- **Elektrische kruik**
 - Volg de instructies volgt in de bijgeleverde handleiding hoe de kruik op te laden. De handleiding wordt als bijlage opgenomen in de CGM.
 - Gebruik een kruik die automatisch afslaat wanneer de gewenste temperatuur is bereikt.
 - Gebruik altijd een kruikenzak
 - Zorg dat de kruik goed is afgesloten zodat de elektrische elementen niet zichtbaar zijn.
 - De kruik op een vuurvaste ondergrond ligt tijdens het opladen;
 - De kruik nooit in bed ligt als de stekker nog in het stopcontact zit.
- **Elektrische deken**
 - Controleer de deken op tekenen van slijtage of beschadiging. Kijk hierbij ook naar het netsnoer en de stekker. Gebruik het apparaat nooit wanneer het is beschadigd. Client blijft verantwoordelijk voor deugdelijk materiaal.
 - Niet gebruiken als de deken gevouwen of opgerold is.
 - Laat de deken altijd eerst afkoelen voordat je deze opbergt.
 - ADL-assistent wijst de client op risico's wanneer client in bed ligt en de stekker nog in het stopcontact zit. Het verdient dan de voorkeur om gebruikt te maken van een timer of klik aan/uit systeem.
- **Kruik**
 - Controleer de kruik op zwakke of broze plekken, vooral de rubberdop door goed te kijken.
 - Plaats de kruik in de gootsteen of de aanrecht. Hierdoor wordt de onderkant goed ondersteund.

Rubberen/siliconen kruik

- Vul de warmwaterzak voor maximaal 2/3 met warmwater.
- De maximale temperatuur van een warmwaterzak (rubber of siliconen) is niet warmer dan de voorschriften van de fabrikant. Kruiken worden niet gevuld met kokend water.
- Bij een watertemperatuur boven de 60 graden zorgt de client voor thermische (warmte werende) handschoenen die als persoonlijk beschermingsmiddel (PBM) gedragen wordt door de ADL-assistent.
- Verwijder de lucht uit de zak door voorzichtig in de zak te duwen tot het water zichtbaar wordt bij de opening.
- Sluit de zak. Bij een schroefdop: draai deze eerst een slag naar links en dan naar rechts dicht.
- Droog de zak af met een handdoek.
- Controleer de zak op lekkage door de zak heen en weer te schudden met de dop naar beneden.
- De kruik wordt nooit op een plek gelegd waar druk uitgeoefend wordt door lichaamsgewicht. (Bijvoorbeeld achter de rug in de rolstoel of liggend op bed)
- Opbergen: berg de kruik leeg op
-
- **Metalen kruik**
 - De metalen kruik moet volledig gevuld worden i.v.m. roest.

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

- Bij een watertemperatuur boven de 60 graden zorgt de client voor thermische (warmte werende) handschoenen die als persoonlijk beschermingsmiddel (PBM) gedragen wordt door de ADL-assistent.
- Gebruik om elke kruik een kruikenzak
- Leg de zak met de dop naar beneden minimaal 10 centimeter verwijderd van het lichaam op de gewenste plaats maar nooit rechtstreeks op huid van de client.
- De kruik wordt nooit op een plek gelegd waar druk uitgeoefend wordt door lichaamsgewicht. (Bijvoorbeeld achter de rug in de rolstoel of liggend op bed)
- **Pittenzak**
- Een pittenzak is een “droge” kruik gevuld met een korrelig materiaal die in de magnetron wordt opgewarmd.
- Vernevel of te besprenkel de pittenzak licht met water. Dit zorgt ervoor dat de pitten niet uitdrogen. Het is beter dat het kussen iets te vochtig aanvoelt dan iets te droog. Bij extreme oververhitting is het immers mogelijk dat het kussen verschroeit.
- Warm de pittenzak op in de magnetron volgens onderstaand schema:

Kersenpitten	Tarwepitten	Koolzaadpitten
700 watt: max. 2,5 minuten	700 watt: max. 3 minuten	650 watt: maximaal 2 minuten
800 watt: max. 2 minuten	Mag niet gebruikt worden	Mag niet gebruikt worden
900 watt: max. 1,5 minuten	Mag niet gebruikt worden	Mag niet gebruikt worden
1000 watt: max. 1 minuut	Mag niet gebruikt worden	Mag niet gebruikt worden

- Hulpmiddel raakt de wanden van de magnetron niet. Dit om schroeiplekken te voorkomen.
- Voor alle soorten pittenzakken geldt: Draai het kussen halverwege even om. Voorbeeld: Is de magnetron ingesteld op een minuut draai je de zak na 30 seconden even om.

• Hotpack

Een hotpack is een met gel gevuld kompres voor meermalig gebruik welke in de magnetron of warm water worden opgewarmd.

- Gebruik de hotpack alleen als deze intact is en check voor gebruik of er geen gel uitloopt.
- Verwarm een hotpack zonder hoes in de magnetron of heet water volgens gebruiksinstructie.
- Beweeg de inhoud van het hotpack heen en weer na gebruik van de magnetron.
- Wikkel het hotpack in het bijgeleverde hoesje of theedoek en leg het op de gewenste plaats.
- Fixeer het hotpack zo nodig met een handdoek of fixatiebandje.
- Laat de hotpack maximaal 20 minuten zitten. De cliënt blijft verantwoordelijk voor de verwijdering van het hotpack. Hier zal de cliënt zelf voor oproepen.

4.4 Aandachtspunten en complicaties

- Het gebruik van een kruik, wamwaterzak, pittenzak, hotpack kan risico's van verbranding bij zowel de ADL-assistent als client met zich meebrengen.

Voor kruiken die gevuld worden met warm water wordt **altijd** een formulier zelfgekozen risico ingevuld en toegevoegd aan het CGM. (*Link naar formulier*) Let op! Het formulier eigen risico wordt vooraf besproken MAA. Het ondertekenen van de verklaring is de verantwoordelijkheid van de MAA.

- Wees alert op risico's die tot verbranding kunnen leiden.
- Gebruik heet water uit de kraan en **nooit** kokend water uit b.v. een waterkoker. Bij kokend water van 100 graden ontstaat waterdamp. Giet je dit water direct in de kruik en sluit je deze bestaat het risico dat de kruik gaat scheuren, lekken of barsten.
- Gebruik de kruik nooit direct tegen de huid of het lichaam aan maar alleen om een bed of dekens te verwarmen.
- Gebruik altijd een kruikenzak

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

5. HULPMIDDELEN BIJ HET KOELLEN VAN LICHAAMSDELEN

5.1 Doel

Een coldpack wordt vaak ingezet voor het ontzwellen van letsels aan ledematen, met name verstuikingen, verzwikkingen, ontwrichtingen en kneuzingen. Via het ontzwellen wordt ook de pijn verlicht.

5.2 Hulpmiddelen

- Instant Coldpack (zakje gevuld met gel van verschillende samenstelling)
- Zak ijs of een zak erwten
- Koud water

5.3 Gebruik

- **Coldpack (en indien van toepassing: zak ijs, erwten of koud water)**
Een coldpack is gevuld met een mengsel van bepaalde stoffen die niet vast worden in de diepvries.
- Controleer het coldpack op gebreken.
- Koel een coldpack zonder hoes in de vriezer volgens de gebruiksinstructie.
- Wikkel het coldpack in de bijgeleverde hoes of theedoek en leg het op de gewenste plaats.
- Laat het coldpack maximaal 20 minuten zitten. De cliënt blijft verantwoordelijk voor de verwijdering van het coldpack. Hier zal de cliënt zelf voor oproepen.
- Gebruik het cold-pack niet direct op de huid

5.4 Aandachtspunten en complicaties

- Bij direct of te lang contact met de huid kan het weefsel bevriezen.
- Bevriezing van de huid ontstaat door (plaatselijke) inwerking van kou op de huid. Bevriezing kan worden beschouwd als een koude verbranding van de huid. Omdat het gevoel in de huid minder is wordt een bevroren pas later opgemerkt.

6. EERSTE HULP BIJ VERBRANDING OF BEVRIEZING

6.1 Verbranding

- *“Eerst water de rest komt later”.*
- Koel de brandwond 10 minuten met lauw zacht stromend leidingwater en verwijder zo snel mogelijk kleding en sieraden. Koelen vermindert de pijn en haalt de hitte uit de wond.
- Voorkom dat het lichaam te veel afkoelt (koel alleen de wond)
- Bedek de wond met plastic huishoudfolie, steriel verband of een schone doek. Zo blijft de wond schoon en vermindert de pijn.
- Geef cliënt een dringend advies om een arts te waarschuwen of bel 112
- Smeer niets op de brandwond.

6.2 Bevriezing

- Warm het bevroren lichaamsdeel op en houd deze 20 tot 30 minuten onder de warme kraan. Het opwarmen gebeurt met warm water van ca. 40 graden Celsius.
- Vermijd wrijven of verwarming door ‘droge’ hittebronnen (kachel, vuur etc.)
- Prik de blaren niet door en dek ze goed af.

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			

- Geef cliënt een dringend advies om een arts te waarschuwen of bel 112

7. IN GEVAL VAN EEN INCIDENT

- Maak een VOBO-melding in SMILE. (Hyperlink naar beleid VOBO)
- Neem contact op met de manager ADL-assistentie, teamleider of bereikbaarheidsdienst.

8. BIJLAGE

- Infographic: Gebruik hulpmiddelen Opwarmen en Afkoelen
- Eigen risicoverklaring

Proceseigenaar	DAA	Auteur	Adviseur kwaliteit
Versie	0.5	Status	Definitief
Datum vaststelling MT		Datum laatste actualisatie	
Vastgesteld OR? Datum?		Vastgesteld CRF? Datum?	
Datum nieuwe evaluatie			